

Asia: VN/1531/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pienpanimoliitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida esitystä alkoholilain muutokseksi. Pienpanimoliitto kannattaa uudistusta siitä, että myös kotimaisille panimoille annetaan oikeus toimittaa tuotteita kuluttajille. Kiitämme myös siitä, että olemme saaneet kommentoida suunnitelmia sen eri vaiheissa.

Toimitusmyynti korjaa osittain kotimaisille tuottajille epätasa-arvoista tilannetta, jossa ulkomaiset toimijat ovat käytännössä saaneet lähettää alkoholituotteita suomalaisille kuluttajille, mutta kotimaiset eivät. Kilpailuasetelman vääristymä pienenee näillä muutoksilla.

Luonnoksessa on kuitenkin muutama yksityiskohta, jotka mielestämme edelleen asettavat kotimaiset tuottajat eriarvoiseen asemaan ulkomaisten kilpailijoiden kanssa, ja toivomme, että niitä voitaisiin vielä harkita.

1. Prosenttirajat ja käsityöläispoikkeus

Luonnoksen mukaan kotimaiset toimijat Alkoa lukuun ottamatta saisivat toimittaa enintään kahdeksanprosenttisia juomia, kun ulkomaiset toimijat saavat etämyydä suomeen jopa 80-prosenttisia juomia. Tämä asettaa kotimaiset toimijat selkeästi epätasa-arvoiseen asemaan ulkomaisiin tuottajiin nähden. Pienpanimoliitto esittää, että rajat olisivat samat kaikille toimijoille kotimaassa ja ulkomailla.

Luonnoksessa ei oteta huomioon ulosmyynnissä käytössä olevia poikkeuksia käsityöläispanimoille ja tilaviineille. Nämä pitäisi mielestämme ottaa mukaan käsittelyyn joko tässä yhteydessä tai viimeistään silloin, kun tarkastellaan pientuottajien ulosmyyntioikeuden laajentamista. Pienpanimoliitto toivoo, että pientuottajien ulosmyyntioikeuden laajentamista tarkastellaan kiireellisesti syysistuntokauden alettua, jotta muutokset ehtivät voimaan samalla kuin toimitusmyynti alkaa, jotta tasa-arvo-ongelma ulkomaisten tuottajien kanssa pienenee.

2. Markkinointi

Pienpanimoliitto kiittää siitä, että verkkomarkkinointi ja markkinointi EU:n alueella sallitaan. Tämä auttaa panimoita ja tislamoita laajentamaan asiakaskuntaansa Euroopassa.

Vastustamme kuitenkin vaikuttajamarkkinoinnin kieltämistä. Ulkomaiset tuottajat käyttävät vaikuttajamarkkinointia laajalti, mikä jälleen asettaa kotimaiset toimijat epätasa-arvoiseen asemaan niihin nähden. Lisäksi lakiluonnoksessa esitetään vaikuttajamarkkinoinnin kieltämistä myös mietojen juomien osalta, mikä on selkeä huononnuksen nykytilanteeseen, jossa mietojen alkoholijuomien vaikuttajamarkkinointi on sallittua.

Tiedossamme ei ole tutkimuksia siitä, että nykyinen vaikuttajamarkkinointi olisi merkittävästi lisännyt nuorten ihmisten alkoholinkäyttöä Suomessa – se on päinvastoin ollut laskussa jo pitkään. Kaupallisen yhteistyön kieltäminen sellaisten henkilöiden kanssa, joilla on ”tuhansia seuraajia” niin kuin luonnoksessa kaavaillaan, kaventaisi tuottajien mahdollisuuksia markkinoida tuotteitaan merkittävästi.

Pidämme ongelmallisena, että ”vaikuttajaa” ei tämän tarkemmin määritellä, mikä voi johtaa siihen, että tulkinta ”vaikuttajasta” jää Valviran harteille. Koska käytännössä kaikki julkisuuden henkilöt ovat aktiivisia sosiaalisessa mediassa, niin ”vaikuttajamarkkinoinnin” kieltö voi estää kaiken yhteistyön tunnettujen suomalaisten henkilöiden kanssa.

Monet panimot tekevät esimerkiksi yhteistyöoluita julkisuudesta tunnettujen tahojen kuten musiikkiyhtyeiden ja artistien kanssa. Tämä saattaa vaarantua, jos Valvira tulkitseisi orkesterien somepostaukset ja artistien kuvien käyttämisen panimoiden verkkosivuilla vaikuttajamarkkinoinniksi. Myös monilla mainoksissa käytetyillä näyttelijöillä voi olla tuhansia, jopa kymmeniätuhansia seuraajia sosiaalisessa mediassa. On epäselvää, saisiko heitä uuden lain mukaan palkata esiintymään mainoksissa vai pitäisikö lupaa hakea erikseen Valviralta, mikä aiheuttaisi kohtuutonta lisätyötä tuottajille ja viranhaltijoille.

Pahimmillaan yhteistyö myös olutjournalistien ja -bloggaajien kanssa tulkittaisiin jatkossa kielletyksi, jos näillä henkilöillä on tuhansia seuraajia – vaikka seuraajissa ei olisi yhtäkään nuorta ihmistä.

Esitämme siis, että kiello vaikuttajamarkkinoinnista poistetaan luonnoksesta, tai että ainakin nykytila saisi jatkua niin, että mietojen juomien osalta vaikuttajamarkkinointi olisi edelleen sallittua. Jos kiello kuitenkin jää lopulliseen lakiin, toivomme, että se sisältää huomattavasti nykyistä tarkemman määritelmän ”vaikuttajalle”, mukaan lukien kirjauksen siitä, että kiellettyjen ”vaikuttajien” tuottama sisältö on etupäässä lapsille ja nuorille suunnattua.

3. Toimituspassin ulottaminen etämyyntiin

Pidämme hyvänä, että toimitusten lainmukaisuus varmistetaan toimituspassilla, ja että luonnoksessa esitetään, että passivaatimus koskee myös rajoja ylittävää etämyyntiä.

Pyydämme kiinnittämään tähän kuitenkin erityistä huomiota, sillä tällä hetkellä etämyynnissä ei ole käytännössä minkäänlaista valvontaa, vaan juomalähetyksiä saa hakea mihin aikaan tahansa, ja niitä jätetään myös kotioville ilman ihmiskontaktia. Olisi kilpailuasetelman kannalta tärkeää, että tuotteiden tilaaminen kotimaasta ja ulkomailta olisi jatkossa kuluttajille yhtä vaivatonta myyjästä riippumatta.

Salminen Esa
Pienpanimoliitto ry